

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben negyedévre . . . 3 korona.
 Egészévre 12 "
 Vidéken: negyedévre . . . 5 "
 Egészévre 20 "

László József
 laptulajdonos.

Szentmiklósi József
 felelős szerkesztő.

Egyes szám ára 4 filler.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Csapó-utca 9 sz. — Telefon: 275
 Kéziratok nem adtnak vissza.

Készülő munkaanyag.

Debreczen, július 14.

A parlament és a politika szünetel.

Képviselők és politikusok ezidőtájt üdülnek s erőt gyűjtenek az őszi kampányra, a mely előreláthatólag nagy mértékben igénybe fogja őket venni. De a hivatalos politika, a törvényhozás szünetel is, a miniszteriumokban serény munka folyik. Az őszi parlamenti ülészakrabsőséges munkaanyag vár, mert a fontos törvényjavaslatoknak egész sorozata fogja kiegészíteni azokat, a melyek már a Ház elé kerültek s a melyeket a közbejött nyári szünet miatt nem lehetett tárgyalni.

Mindenekelőtt a jövő évi költségvetés összeállítása az, a mely az egyes reszortokban a legnagyobb lelkiismeretességgel és gondnal folyik. Kiváló nagy figyelemmel készül ez a munka, mert szem előtt kell tartani a takarékoságot, a melytől nemesak a pénzügyi egyensúly fentartása függ, hanem az állami tisztviselők rég óhajtott fizetésemelésének mértéke is. A tisztviselők

fizetésrendezésének most már elérkezett a terminusa s a pénzügyminiszter, ígéretéhez képest, minden előkészületet megtett, hogy a törvényhozás elé léphessen azzal a javaslatlall, a mely hivatva van a tisztviselők jogos és méltányos igényeinek, a lehetőség határain belül, eleget tenni. De a jövő évi költségvetésnek már számot kell vetni azokkal az új törvényekkel is, a melyeket a Ház már elfogadott s a melyek még ez év folyamán remélhetőleg elintézésre fognak kerülni. Nagyon is megindokolt tehát az előrelátó gondosság minden reszort előirányzatának összeállításánál.

A költségvetés egybeállításán kívül az egyes reszortok behatóan foglalkoznak a maguk körébe vágó javaslatok végleges megállapításán. Hogy mily anyag készül e tekintetben a reszortminiszteriumokban, arról fogalmat szerezhethünk magunknak, ha felsoroljuk azoknak a javaslatoknak a legfontosabbjait, a melyek az ősszel megnyíló parlamentre várnak.

Kikapesolunk kettőt: a kiegye-

zési munkálatokat, illetve az autonóm vámtarifát, a melyre nézve a tárgyalások folynak s a megfelelő javaslatok csak a tárgyalások befejezése után készülhetnek el; továbbá a polgári perrendtartást, a melynek reformjavaslata tudvalevőleg már huzamosabb idő óta ott van a Ház asztalán s a mely a jövő parlamenti szezon egyik legkiválóbb munkaanyaga lesz. A törvényhozók s a Ház igazságügyi-bizottságának tagjai hónapok óta tanulmányozzák ezt a nagy művet, mely hivatva van polgári törvénykezések rendtartását teljesen modern alapokra fektetni. Az októberben összeülő parlament bizottsági tevékenységének egyik legelső tárgya lesz e javaslat plenáris tárgyalásának előkészítése. Jelentős és évtizedek hosszú sorozatára kiható munka vár itt a törvényhozásra, oly munka, a mely elé az ország egész jogászközvéleménye érthető feszült várakozással tekint.

A nagy reformok sorában elsőrendű aktualitása lesz az adóreformnak.

A pénzügyminiszter legutóbb a

A „Szabadság“ tarczája.

Borter főhadnagy.

Írta: Nemeskéri Kiss József.

A kis boszniai helyőrség tisztjei együtt maradtak ebéd után a kávéházban. Künn esett az eső, finom esőpöcseiből mintha valami szürke fátyol szűrődött volna, mely ráborult mindenre. Egyike volt azoknak a rettenetes délutánoknak, a mikor az unalom agyon gyöttri szinte megöli az emberek lelkét. A szobában nagy csöndesség volt, így hallották meg, a mikor Borter főhadnagy egyszerre felsóhajtott. Mindenki feléje fordult. A kemény, daliás ember pedig, a kinek olykor hetekig sem hallották a szavát, a ki híres volt kérelhetetlen szigorúságáról, kibámult a nagy szürkeségbe arezán a meghatottság nyomai látszóttak.

— Mi bajod, főhadnagy ur? — szólt hozzá Garten Miklós a kadét.

A főhadnagy nem válaszolt. Csak nézett, nézett ki a szürkeségbe, aztán csendesen szólt, szinte magának mondva:

— Milyen szomorú idő! Az ablakon lepergő esőcseppek szinte olyanok, mint ha könnyek volnának . . .

Hirtelen elballagott. A tisztek egyre jobban elesodálkozva néztek reá. Rídeg, zárkózott ember volt Borter főhadnagy. Mint embert nem tudta kiismerni senki, mint katonatiszt egyike volt a legkiválóbbaknak. Suttogtak valamit, hogy valamikor a lovasságnál szolgált s hogy végre idekerült ebbe a kis bosnyák faluba bakatisztnak, annak van valami nagy története, Bizonyosat nem tudott senki, de arra esküdni mertek volna, hogy Borter főhadnagyot e pillanatban annak a régi történetnek az emléke bántja. Unszolni kezdték, hogy beszéljen, majd megkönnyebbül. Borter főhadnagy elmosolyodott.

— Igazatok van, egy régi történet. Bécsben, az ulánusoknál szolgáltam, mint hadnagy. Az apám volt az ezredes. A tiszti bálon megismerkedtem X. gróf Gábornak leányával. Járatos lettem a családdhoz, beleszerettem a leányba, az meg én belém. Ezt meg is mondtuk egymásnak. Az apám észre vette a dolgot puhatóldozott és nemsokára rájött, hogy azt a leányt nem szánták nekem, nem is adnák semmiképpen. Azért tehát rámparancsolt, hogy szépecskén szüntessem be a tábormokéknál a látogatásaimat. En persze éppen az ellenkezőt cselekedtem. Fel jártam, meg aztán titokban is találkoztunk a mikor a leány anyjával künn

sétálgatott a Práterben, vagy a városban. Mindig tudtam mikor és hova mennem. Már menyasszonynak és vőlegénynek tekintettük egymást. En elmondtam a leánynak mindent, az akadályokat, ő csak azt felelte mindig, szeretlek, meghalnék nélküled. Tudtuk, hogy rendszeren nem boldogulunk, azért elhatároztuk, hogy ha majd bál lesz nálunk, én feljövök s majd a leány az egész társaság előtt megkéri az én kezemet. A bál napja elérkezett. En éppen öltözködtem, a mikor egyszerre betoppan a szolgálat vezető altiszt és hozza a parancsot, hogy azonnal menjek a kaszárnyába, onnan pedig egy szakasz ulánussal tüstént utazzam Prágába és maradjak ott harminez napig. A parancs apámtól, az ezredestől jött. En elolvastam egyszer, kétszer, aztán elmosolyodtam és a parancs határa ezt írtam: Majd holnap!

Komoly szándékom volt elmenni a bálra, de nem mehettem még sem, mert egy óra mulva betoppant atyám, a kivel szörnyű jelenetem volt. A bál nélkülem esett meg, de Prágába sem mentem. Ezért aztán haditörvényszék elé ezítáltak és megfosztottak a tiszti rangomtól. Közben nem volt rá mód, hogy még hírt is halljak a leányról. Azon a napon aztán, mikor mint közlegény javában pueztaltam a lovat az istállóban, beállit egy

költségvetés tárgyalásakor már kijelentette, hogy a munkálat kész s hogy a nehézségek dacára, amelyek a reform késedelmét okozták, nemsokára a Ház elé terjesztheti azt. Egy régi óhaj teljesül e reform megvalósításával s régi, jogos panaszkok és visszasságok fognak megszűnni általa. Az nap, a melyen adórendszerünkben az arányosság, az egyensúly a teherviselésben gyakorlatilag megvalósíttatik, új korszaka fog kezdődni modern pénzügyi gazdálkodásunknak.

Messze kiható jelentőségű reformok várnak a közigazgatásban. A legutóbb megtartott közigazgatási tanácskozások gazdag és értékes anyagot nyújtottak a belügyi kormányzatnak s Széll Kálmán, a kinek legnagyobb ambíciója a közigazgatási bajok gyökeres orvoslása s közigazgatásunknak modern szellemenben való átalakítása, a reformok egész sorozatát fogja fokozatosan megvalósítani. Az ankét anyagát alapos ésszakszerű munka alá veszik a belügyminiszteriumban s annak eredményét látni fogjuk azokban a javaslatokban, a melyek a közigazgatásra vonatkozólag szintén az új ülészekben kerülnek a Ház elé.

Hasonlóképpen mély és beható munka az, a mely a be- és kivándorlási kérdést van hivatva szabályozni. A miniszterelnök, a képviselő-

házban tett ígéretének megfelelően, szaktanácskozást fog összehívni, hogy e kérdés szabályozására vonatkozó teendőket megbeszéljék. A tanácskozást ősszel tartják s aztán javaslat alakjában a törvényhozás elé kerül ez a hazánk gazdasági és népességviszonyaira nézve nagy-horderejű ügy.

Foglalkoztatni fogja az új ülészekben a parlamentet a telepítési ügy is. Már hosszabb idő óta élénken foglalkoztatja ez a kérdés a közvéleményt és a parlamentet s remélhető, hogy ez az érdeklődés fokozódni fog, a mikor javaslat formájában aktuálissá válik. Ugyanez áll a vicinális törvényjavaslatra is, a mely szintén az őszi ülészekben kerül a Ház elé s ugyancsak nagy és rég várt reformot jelent.

Mindezekben, a miket itt felsoroltunk s a melyekre nézve az előkészületek részben megtörténtek, részben most vagy a legközelebb történnek, nem egyoldalú pártkérdésekről vagy speciális érdekekről van szó, hanem eminens közérdekről, megoldásra érett s a közvélemény által várt reformokról.

A mint ezekből látható, intenzív munkát készít elő a kormány az őszi ülészek számára. S ha a képviselőház ezt a munkát úgy végzi el, a mint remélhető, ha azt a munkaanyagot, a mely a reformok egész sorozatát öleli fel, úgy fogja

feldolgozni, a hogy az illető kérdések országos jelentősége megérdemli: akkor ismét egy jelentékeny lépéssel jutunk közelebb ahhoz a célhoz, hogy a magyar államot intézményei által a konszolidáció mennél magasabb fokára emeljük.

POLITIKAI HIREK.

Kodifikációs munkálatok a belügyminiszteriumban. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A belügyminiszteriumban serényen folynak az 1903. évi költségvetés munkálatai. Mint mindenik miniszteriumban, úgy itt is a takarékoság a jelszó. Míg azonban az egyes tételeket szigorúan mérlegelik, másrészt megbízható értesülésem szerint ez iddig is tetemesebb összeget juttat a belügyi kormány a törvényhatósági tisztviselők fizetésemelésére.

A belügyminiszteriumot most különösen a közigazgatási reformjavaslatok előmunkálatai foglalkoztatják erősen.

E javaslatok nagyrésze már készen is van és a képviselőház elé mindjárt a jövő ülészek elején két javaslat készül: a községi törvény reformja és a járási közigazgatás reformja.

Ezekkel párhuzamosan dolgoznak a ki és bevándorlásról szóló törvényjavaslat előkészítésén. Augusztus vége felé készülnek el vele és akkor a belügyi kormány anketet hív össze e javaslatnak szélesebb mederben való megvitatása céljából.

parasztfiu egy levéllel. Csak ez volt benne.

„Mi történt magával. Miért nemjött el, talán megdölgta a dolgot? Tudom, hogy voltak akadályok, de most beszélni akarok magával, jöjjon fel hozzánk azonnal Adél.”

Visszafeleltem, hogy én közember vagyok már, elvesztettem a tiszti rangomat, az istalóból nem mehetek vizitbe, majd változnak a dolgok, ha igazán szeret, várni fog türelmesen. Ha akarnék se mehetnék, mert hatvannapi áristomom van,

Erre a levélre is kaptam választ. Csak ennyit: fogadja részvéteket, de nem vagyok abban a helyzetben, hogy közemberekkel érintkezzem.

Minttha fejbe ütöttek volna. Ugy éreztem magamat. A levelet eltettem. Attól kezdve, úgy éreztem magam, minttha halálos beteg volnék. Egyszer láttam még a leányt az utczán, köszönni akartam, de elfordította a fejét. En azután kértem áthelyezésemet. Tirolba kerültem. Két esztendő mult el. A másodiknak az elejét olvastam a lapokban, hogy a tábornok leánya férjhez ment Felsenberg gróf ulánusörnyhoz. Az én nagybeteg szivem meghalt. Egy évvel azután történt, hogy atyámat a király kitüntette s ő a kitüntetés helyet kegyelmet kért számomra a királytól. Megkapta. Engem, ki örömester voltam kineveztek tiszthelyettesnek s áthelyeztek Triesztbe, hol az ezredes elmondotta, hogy néhány hét mulva megjön a hadnagyi kinevezésem is, akkor ismét áthelyeznek, hogy hová, nem tudja. Néhány nappal azonban a kinevezés előtt kaptam egy levelet. Megismerem az írást. Felsenberg örny nagy felesége azt írta, hogy néhány nap mulva hadnagyi

leszek. Ő kivite hogy a férje ezredéhez tegyenek. Gyakori vendége leszek, titkolva a multat. Ha majd személyesen beszélhet velem, akkor szolgál bővebb magyarázatokkal. Most csak annyit ír még hogy ne goudoljak felöle semmi rosszat, de epedve várja a találkozást először — négy szem közt.

Haragosan gyürtem össze a levelet. Válaszom ez volt.

Grófné! Ön gyalázatosan viselkedet velem szemben, de jegyezze meg, hogy én nem leszek eszköz kitudhatja, hányadik eszköz, hogy gyalázatosan viselkedjék a férjével szemben. Mint közlegény én nem kellettem önnek, mint hadnagy utasítom vissza Önt, Nincs mit magyarázni a mi helyzetünkün, a mi becsületes emberek előtt világos. En meg fogom önöket látogatni, hisz a viszonyok kényeszeritenek, de jaj Önnek, ha egy pillanatra is másképpen mer velem szemben viselkedni minttha először látott volna életében.

A levelet elküdtem. Egy pillanaton nagyon brutálisnak tartottam a dolgot, de aztán eszembe jutott minden és megbéltültem a tettemmel. Nem vagyok gróf, apám polgár ember volt és érdemeivel szerezte rangját, büszke volt és becsületes. En is az vagyok.

Negyednap megkaptam kinevezésemet és rögtön utaztam új allomásomra. Közel tízenyolez órát ültem vasuton s mikor megérkeztem egy régi jó pajtásom fogadott a vasuton és pedig azzal a hirrel, hogy pihenhetek. Felsenberg ezredes nem kívánja, hogy el menjek a felesége temetésére, hiszen nagyon fáradt lehetek. Hanem másnap reggel beszélni akar velem.

Kábultan hallgattam a szavakat. Majd rémülten kérdeztem:

— Az ezredesné temetésére? Hát meghalt az ezredesné? Hogyan? Mitörtént?

— Tegnapelőtt délután kilovagolt, lovával együtt leesett egy szikláról s összezuzta magát. A szikla alatt találták meg. Senki sem tudja megérteni, hogy merészkedett oda lóháton, valóságos isten kísértés még a legjobb lovasnak is.

Siettem a kaszárnyába, átöltöztem és mentem a temetésre. Mikor a temetőből visszajöttem, tüstént hivatott az ezredes. Csak most látom mennyire megvan törve. Mikor beléptem helylyel kínált meg s csak annyit szölt:

Magánügyben kérttem. A feleségem mielőtt kilovagolt — e szót szomoruan hangsúlyozta — egy csomagot adott át. Mi van benne nem tudom, hiszen le van pecsételve, de hozzám intézett levelébe arra kért, hogy önnek adjam át, mert a mi ebben meg van írva, ahhoz csak Önnek van joga. Miért, nem tudom.

Ime a csomag. én tiszteletben tartom egy halott titkát. Elöttem titok marad örökre.

— Elöttem is ezredes ur, feleltem. Nem értem az egész dolgot, erre esküszöm, de én nem akarom kutatni a halott titkát. E szavakkal a kandallóba dobtam a csomagot. Némán álltunk a tűz előtt, a mint emésztette a papíreszmót. Egy lap fölperdült a zsarátnok közül s rajta egy pillanatig el lehetett olvasni e szót: Naplóm. — Azután semmivé lett minden.

Némán fogtuk kezét az ezredessel.

E javaslat is már ez idén ősszel a képviselőház elé kerül.

Közigazgatási reform. A belügyminiszteri-
umban folyó közigazgatási reformmunkálatok,
a melyek végre a jövő ciklusban a törvényhozás
elő kerülnek, újból az adminisztrációra terelik a
közvélemény figyelmét.

Valóban, alig van reform, a melyre éeg-
több szükség volna, mint közigazgatásunk gyö-
keres és gyors javítására.

Valósággal tengeri kigyó ez, a mely néhai
Grünwald Béla sürgetése törvénytervezete óta,
tehát több mint husz év óta foglalkoztatja a
politikai pártokat és tizenegy év óta a kor-
mányokat is.

A szoronszerűen „lex Szaparyána“ óta
évről-évre készül és halasztódik ez a reform,
melynek késlekedése miatt egyaránt szenved a
közigazgatás, a közönség és maguk, a közigaz-
gatás tisztviselői.

Ez utóbbiak különösen igazi mártirjai az
időről-időre elődázott reformnak. A kinevezési
rendszer, a mely a reformnak lényeges ténye-
zője, Damokles kardjaként függ fejük felett és
az magában véve végkép tarthatatlanná teszi
ma közigazgatásunkat és a hazai adminisztrá-
ció helyzetét.

Holott e miatt temérdek kár háramlik
egyesekre, mint a lakosság összességére.

A tisztviselői kar rosszul van fizetve, ez
már régi panasz, a mely gyors orvoslásra vár.
Az az évenkénti dotáció, a melyet az állam né-
hány év óta a megyei törvényhatóságoknak a
tisztviselői kar fizetése melletti juttat, csekély a
megélhetéshez és épen hogy az éhenhalástól
mentli meg a kisebb tisztviselőket.

Nagyobb baj az, hogy még mindig nem
tudja, mihez tartsa magát, meddig tart ez az
állapot, a mely ma még a közönség szeszélyé-
hez fűzi őket, a nélkül, hogy tudná, meddig
marad e megyei autonómia a gazdaja és mikor
eseréli fel az állammal.

Közigazgatásunk ellen pedig ma is napi-
renden vannak a panaszok. Az ellenőrzés, tisz-
telet a kivételeknek, ma is hiányos. A kezelés
pontatlan és hosszadalmas, sok helyütt megbiz-
hatatlan. És ezeknek az anomáliáknak rendsze-
rű a kis emberek, a magukkal is tehetetlen
kis gazdák, kisiparosok isszák meg a levét.
El sem lehetne, egy lélegzetre sorolni, mennyi
az anyagi kár és veszteség ma közigazgatási
rendszerünk mellett.

Holott a mi meggyőződésünk szerint szo-
ros kapcsolatban van a közigazgatás rendszeré-
nek kérdésével a nemzetiségi kérdés is. Ha nem
épen a megoldása, de mindenesetre csak egy
údvös rendszerváltozás veheti ki e kérdésnek a
meregfogát.

Az állam tekintélyének hatalmas gyara-
podását várjuk mi a közigazgatás reformjától.
És ezen okokból látjuk mi örömmel, hogy
a belügyi kormány most már első rendű fel-
adatnak tekinti e reformot, a melynek akadály
többé nem lesz, mert az országgyűlésre vár
annak keresztülvitele.

Nem sokáig marad tehát pusztában el-
hangzó szózat ez a forró óhajtat!

— Oh közigazgatási reform, jöjjön el
végre a te országod!

Az új képviselőház. Fővárosi tudó-
sítónk táviratozza: Megirtuk, hogy az
új képviselőházban serényen folynak a
munkálatok, hogy az ősszel összeülő
képviselőház már az új parlamentben
kezdhesse meg működését. *Apponyi Al-
bert* gróf, a képviselőház elnöke, mint
Szél Kálmán miniszterelnök is, több iz-
ben kifejezték azon határozott kívánsá-
gukat, hogy az új parlamentnek legalább
képviselőházi része legkésőbb szeptember
végéig teljesen elkészüljön. — Ennek a
szándéknak, azonban, mint értesülünk,
ma még igen sok akadály van. Temé-
rdek munka vár még ugyanis az épi-
tőkre. Kiderült ugyanis, hogy a szellőz-
tetési készülékek berendezése és a csa-
torház, a melyeken kétszeres erővel
dolgoznak egy hónap óta, még annyi
időt és munkaerőt vesz igénybe, hogy a
legnagyobb erőfeszítést kell kifejteni, —
hogy ezek elkészüljenek. Egyes helyisé-
gek belső részeiben is még sok munka

van. Ugy, hogy ha el is készül minden
októberig, az kétszer annyi pénzbe fog
kerülni, mint a mennyi elő volt irá-
nyozva.

Az új pályaudvar megnyitása.

Elmaradt ünnepség.

Saját tudósítónktól.

Debreczen, július 14.

A magyar államvasutak *debreczeni*
új állomásépületét tegnap adták át a
közforgalomnak. Elmaradtak a tervezett
ünnepségek, ám gazdasági szempontból,
kereskedelmi és ipari érdekeinket te-
kintve — e nélkül is nagyfontosságú.
nagy jelentőségű a megnyitás napja. —
Évtizedek sóvárgása és jogos óhaja nyert
kielégítést a minden tekintetben czél-
szerű állomással, mely a maga nagy-
arányu méreteivel teljesen meg fog fe-
lelni a kívánalmaknak s a gyakorlati
élet szükségéinek.

Debreczen jövő fejlődésének új
irányt fog szabni a valóban jelentőség-
teljes új alkotás. Az idegen forgalom
emelkedése, ipari és kereskedelmi éle-
tünk fölpezsdülése, nyomon fogja kö-
vetni államvasuti góczpontunk czélsze-
rűbb és megfelelőbb megújodást.

S ezt régóta vártuk, *Debreczen* vá-
rosa, nemcsak mint Hajdúvármegye székhelye,
az ev. ref. egyházkerület és a Ti-
szántul legnépesebb központja, de törté-
nelmi multjánál fogva is hivatva van
arra, hogy összekötő székvárosa legyen
az ország szívének s az éjszakkéleti ha-
tárnak. *Debreczen* jövő virágzásának
alapja ott gyökeredzik abban a sok év-
százados tüneményes multban, melynek
megannyi dicsősége fényt, világosságot
áraszt a jövőre. S hogy nagygyá, ha-
talmassá — az ország második főváro-
sává lehessen, mindebben erős segítsé-
gére lesz az a monumentális állomáspa-
lota, melyet tegnap adták át.

Egyszerűen, minden nagyobb zaj
nélkül történt meg a forgalomba való
átadás. Az államvasutak üzletvezetőségé-
nek tisztikara élén *Tolnay Kornél* üz-
letvezetővel jelent meg a perronon. Je-
len voltak továbbá *Csóka Samu* polgár-
mesteri titkár és *Debreczeni Jenő* gáz-
gyári igazgató a város képviselőházban,
Végh Gyula h. főkapitány pedig a köz-
rendészeti hatóság és *Berger Jenő* mér-
nök az építés vállalkozói nevében. Az
utolsó vonat, mely a régi felvételi állo-
másról indult ki a 4412. volt. mely
Nagy-Léta felé robogott.

Az új pályaháztól elsőnek indult el
11 óra 20 perczkor a 4316. vonat *H-Ná-
nás* felé; elsőnek pedig a *Budapest* fe-
lől jövő 1704. gyorsvonat robogott be 11
óra 44 perczkor. *Boczán Elemér* állomás-
főnök fogadta az első vonatot, mely szem-
közt állott meg a kijáratnál.

Ezzel véget is ért az új pályaház
megnyitási processusa s a nagyfontosságú
közgazdasági intézmény a maga nagyér-
dekű mivoltával átadatott hivatásának s

mint erősen számottevő tényező illesz-
kedett bele *Debreczen* és vidéke keres-
kedelmi és gazdasági világába.

A vármegye a mult hónapban.

A megyei közigazgatási-bizottság ülése.

Saját tudósítónktól.

Debreczen, július 14.

Hajdúvármegye közigazgatási-bi-
zottsága *Rásó Gyula* kir. tanácsos, alis-
pán elnöklete alatt tegnap tartotta ren-
des havi gyűlését a vármegyeház nagy
tanácstermében. A gyűlésen a tagok
szép számban jelentek meg és érdeklő-
déssel ballgatták végig az egyes szakre-
ferensek jelentéseit.

(Egészségügy.)

Rásó Gyula alispán jelentése után,
mely nagyrészt fegyelmi ügyek elintézésé-
ből állott, *Losonczy Almos* dr. vármegyei
t. főorvos tette meg havi jelentését
a mult havi közegészségügyről. E sze-
rint az egészségügy általánosságban ked-
vező volt a megye területén, sokkal több
egyén született, mint amennyi meghalt
és a járványos betegségek is szelid le-
folyásnak voltak. Roncsoló toroklob 4
községben fordult elő, öt gyermek, a
kik közül csak egy halt meg. *Vörheny*
4 községben 16 esetben jelentkezett, két
halálozással. *Kanyaró* járvány két köz-
ségben fordult elő, 8 esetben, egy halá-
lozást idézve elő. *Hökhurutban* 6 gyer-
mek betegedett meg, egy meghalt. A
t. főorvos jelentése szerint a megyében,
még pedig *H.-Dorogon* egy veszett eb
garázdálkodott. Szerencsére csak egyet-
lenegy áldozata volt, egy kis leány, akit
a Pasteur-intézetbe szállították.

Rendkívüli haláleset balesetből ki-
folyólag négy izben fordult elő. Érdekes
hogy mind a négy szerencsétlenül járt
ember vízbe fult. *H.-Dorogon* egy 68
éves öreg koldus részegen belefordult
egy vízzel telt árokba; *H.-Sámszonban*
egy 11 éves fiu gyermek fürdés közben
fult a vízbe; *H.-Nánáson* egy 3 éves
gyermek; *Szováton* pedig egy másfél
éves gyermek fult a vízbe.

(A megye lakossága.)

Hajdúvármegye lakossága a t. fő-
orvos jelentése szerint a mult hónapban
227 egyénnel szaporodott. Ez a szám
igen jelentős, annyiban ritka hónap az
az esztendőn által, amikor 222-vel szapo-
rodik a lakosság száma, a halálesete-
ket leszámítva. E szerint születés 552,
halálozás 303 fordult elő. A szaporulat
tehát 227.

(A Ferenyzy-ügy.)

Ferenyzy Elek nyugalmazott fő-
szolgabíró sokszor emlegetett ügye tegnap
került utoljára szóba a vármegyei köz-
igazgatási bizottság ülésén. Az annak
idején a fegyelmi vizsgálat megejtésére
kiküldött bizottság azt javasolta, hogy a
fegyelmi vizsgálatot szüntessék be *Fe-
renyzy Elek* ellen. A határozat jegerőre
emelkedvén, az ez ügyre vonatkozó irat-
okat netalán fennforgó büntető törvény-
könyvbe ütköző cselekmények elbírálása
végett a kir. ügyészséghez tették át.

(A vármegye adója.)

Hajdúvármegye közönsége az el-
mult hóban egyenes adóban 36486 kor.
25 fillért, hadmentességi adóban 122 kor.
84 fillért, bélyegjövedékben 89,444 kor.
32 fillért, jogilletékben 24836 kor. 62
fillért, díjjövedékben 78 kor. 80 fillért,
dohányjövedékben 134,805 kor. 12 fillért
fizetett be. Ez utóbbiban *Debreczen* vá-

ros fogyasztása is bele van számítva. Fogyasztási és utadóban befizettek 13343 kor. 39 fillért. A gyűlés déli 12 órakor ért véget.

Mozgalom a fogyasztási szövetkezetek ellen.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara véleménye.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, július 14.

A fogyasztási szövetkezetek ellen megindult üdvös mozgalomhoz esatlakozott a debreczeni kamara is. Véleményes jelentését ebben az ügyben tegnap terjesztette föl a kereskedelemügyi miniszterhez s az érdekes jelentésből kiemelni kívánjuk a következő részleteket:

A kamara kerületében a hivatalos jelentések szerint 38 fogyasztási szövetkezet van (a gyári szövetkezeteken kívül) és pedig vármegyék szerint: Hajdu vármegyében 2, Jász-Nagy-Kun-Szolnokban 8, Szabolcsban 3, Szatmárban 6, Beregben 15, Ugocsában 2, Máramarosban 2. E szövetkezetek közül 1898-ban alakult 3, 1899-ben 7, 1900-ban 19, 1901-ben 7. Évi forgalmuk 3213—160,000 k. között váltakozik, a legtöbbé 20,000—40,000 k. között. A szövetkezetek közt 3 viseli címében a „keresztény” jelzőt, 15-nek részint alapítója, részint vezetője lelkész, 5 esetben ev. ref. lelkész. Bereg megye 15 szövetkezetét néhai Egan Edé min. megbízott alapította. Ezek a szolymai járásban létesült hitelszövetkezetek központi áruaktárából látják el magukat árukkal. Pusztán tagjai kiszolgálására — saját bevallásuk szerint — csak 9 szövetkezet szorítkozik. Egy-kettő kivételével valamennyi nyílt üzlethelyiséget tart, melyben fűszer, élelmi háztartási, ruházati stb. cikkeket árusít. Italméréssel és szivartözsdevel is el van látva ezek közül 32. A szövetkezetek vezetői közt gyakori a pap, tanító, jegyző, van uradalmi kertész, gazdatiszt, állomástűnök.

A kamara levelezői, kültagjai és a kerület kereskedelmi testületei — melyek a közvetlen érdekelttség körén kívül állva, egy-egy vidék központját képező városból figyelik az élet jelenségeit — ritka egyértelműséggel sötét és szomorú képet festenek a fogyasztási szövetkezetek által teremtett helyzetről.

A debreczeni kereskedő-társulat is hasonló szellemben nyilatkozik. A fogyasztási szövetkezeteknek nemesak létjogosultságuk nincs, de nemzeti szempontból is határozottan károsak és veszélyesek, mert alkalmasak arra, hogy a népet felekezeti, nemzetiségi vagy politikai különbözőségeik szerint egymástól elválasszák. Emellett tönkre teszik a közvetítő kereskedelmet, igazságtalan kedvezményeikkel megkárosítják az adókinestárt, avatlan kezelők munkájával megkárosítják saját vevőközönségüket is.

A kamara a felsorolt adatok és meghallgatott vélemények után ujonnan megállapította hogy:

a) A fogyasztási szövetkezetek kellő megfontolás nélkül, a körülmények lelkiismeretes megbirálásának mellőzésével, vegyes felbuzdulások és hangulatáramok szerint alakulnak;

b) sok esetben már címökben viselik a felekezeti bontó jegyeit s vezetéseikben gyakran veszik igénybe a lelkészek és ezeken kívül tanítók, jegyzők,

előjárók s más közléti alkalmazottak munkáját, amiből folyólag esendes nyomás alá kerül az érdekelt közönség.

c) nemesak fogyasztási cikkek rakározásával foglalkoznak, hanem nyílt boltban általában véve vegyeskereskedést gyakorolnak egy képzeleti kumulatív iparjogositvány alapján;

d) italméréssel és dohánytözsdekkkel is fel vannak szerelve, jóllehet a kincstári iparosok egyéni jogositványt feltétel nélkül és jóllehet ez utóbbinál ki van zárva a szövetkező tagok előnye;

e) nemesak tagjaiknak, hanem rendszerint bárkinek árusítanak, fióküzleteket létesítenek, szóval, az 1898: XXIII. tezik 2., 4., 7. és 81-ik §-ában foglalt minősítések elferdített és megszegett feltételei alatt oly kedvezményekben részesülnek, melyeknek birtokában a szakértelmes, tanult és tőkét kockáztató igazi kereskedő-osztályi illojális versenyt folytathatnak és ebből haszon saját tagjaikra nem hárul, ellenben a közvetítő kereskedelem érzékeny károsodást szenved.

Miután a kamara minden vidékéről kereskedők és kereskedelmi testületek egyértelműleg így nyilatkoznak, a kereskedő-osztály közösen és egyértelműen vallott erős meggyőződését fejezi ki a kamara, amikor ez ügyben határozatát a következőkbe foglalja:

A fogyasztási szövetkezetek állami protegalását, irányzatos elszaporítását, a felekezeti és közhatalosi érdekelttségének a vezetésébe való beszűremlését, a szövetkezetek üzleti tulkapasait és visszaéléseit a kamara a közvetítő kereskedelemre nézve veszedelmesnek tartja s szükségesnek vélné, hogy rendeletileg kimondassék, miszerint:

a) fogyasztási szövetkezetek az 1898: XXIII. t.-cikkéből folyólag a körülmények megfontolásával, az illetékes kereskedelmi és iparkamara véleménye alapján alapíthatók;

b) címökből a felekezeti jelszavak törleendő s hatósági közegek, lelkészek és tanítók a tényleges vezetéstől lehetőleg távol tartandók;

c) csak élelmezési és fogyasztási cikkeket, szatós-anyagokat árusíthatnak, de nyílt boltot nem tarthatnak;

d) italmérési engedélyt és dohánytözsde árusítási jogot nem nyerhetnek;

e) csak tagjaiknak, azok tagkönyvére árusíthatnak és fióktelepeket nem létesíthetnek.

Tarka krónika.

Debreczeni élet.

Debreczen, július 14.

A patikus bakot lött. Kotormányos

István egy hét óta alig tudja mozditani a ballabát. A köszvény harapott abba, vagy egyéb más valami, a mint a jegyző ur felvilágosítja a baj okáról Kotormányos Istvánt. No, ha így van, gondolta a magyar, segíteni kell a bajon, mert utóbb az ügyhoz szögezi az a fránya nyavalya.

Debreczenben járva, benézett tegnap egyik patikába s megpanaszkodott:

— Valami kéne a ballabómra, tekintetes uram, mert hogy igen fáj.

— Szaggatja?

— Az ám, szaggat.

— Talán esuz?

— Az ám, tatán esuz.

— Vagy reuma?

— Az ám, vagy reuma.

— Vagy pedig köszvény?

— Az ám, vagy pedig köszvény.

A patikáros megkésztette az orvosságot s átadta Kotormányosnak. Kotormányos kifizette a medeczina árát s megkérdezte:

— Aztán mit gondol, jó lesz ez a szer, tekintetes uram?

— Jó-e? jó ám! A szomszédja sem panaszkodott még erre — pedig az *tizennégy esztendeje mindig ezt használja!*

Komjáthy János éhtifuszban. Ez a történet nem derűs történet. Sőt erősen tragikus. De sok van benne a dolgoknak szivárványszint adó, némiképen vad komikumból. Komjáthy János, az ismert és népszerű, volt debreczeni színész-direktor a történet hőse. A vidám, vívór János direktor évek óta retteg az elhizástól s protestál és küzd ellene a bonvivant színésznek s a nők szerencsés barátjának minden fölhevülésével és erejével.

No, de az erős, egészséges fizikummal nehéz az alku. Síralmas gyötrelmem János direktornak minden kura, mely soványítani akar. Az angol és magyar konyhából konstruált gazdag ételrendhez szokott direktori gyomor föllázad a soványító kura mostohaságai ellen. Ezen a nyáron Lindenwiesebe akart karesubbá válni János direktor. A kura rettenetes eredményt hozott. Komjáthy a legveszedelmesebben megbetegedett s betegségének szimptomái veszedelmesen egyeznek az éhtifusz szimptomáival. Szegény János direktor hamar meg fog talán gyógyulni, de az ő életében tragikus emberi dokumentum van. Engem talán jobban megdöbbsent, mintha valamelyik erdélyzugi éhező falunépségről olvasok. Hogy az inség gyötrelmes: ez megszokott siralom. De rettenetes dolog, hogy a jóllakottsággal embereit is válogatott, kegyetlen ötletekkel tréfálhatja agyon a fátum, melyről a görög tragédiák szólnak.

Az elmés szabó. Egyik debreczeni úri-szaóhoz beállit egy ur.

— Tegnap számlát kaptam öntől, úgy látom azonban, hogy valami tévedés történt. Nem tartozom annyival, a menyit követel.

— Mennyiről szolt a számla?

— Százötvenhat koronáról.

— És mennyi ön szerint a helyes összeg?

— Százötven korona.

A szabó megnézte a főkönyvet és néhány perc múlva kijelentette:

— Csakugyan tévedtem. Egész tartozása 150 korona. Mennyit tetszik most fizetni?

— Huszonöt koronát.

Fizetett és elment. Egy idegen ur, aki tanuja volt a jelenetnek, kérdő tekintettel nézett a szabóra.

— Ez kérem fogás — mondta a szabó.

— Ha valamelyik vevő nem mutatkozik sokáig és nem fizet, küldünk neki számlát, néhány koronával nagyobb összegről. Erre bizonyosan bejön, hogy tiltakozzék. Ha aztán már itt van, akkor ugy sakkba szorítom, hogy fizetség nélkül el nem menekül. Csak egy kis elmesség kell hozzá, meg diplomácia!

UJDONSAGOK.

A nemzetközi diákkongresszus Debreczenben.

A „Corda Fratres“ a városi tanácshoz.

A Széll Kálmán miniszterelnök és Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter védnöksége alatt ez év szeptember havában Budapesten tartandó nemzetközi diákkongresszusra lázas tevékenységgel készül úgy a budapesti rendezőség, mint a „Corda Fratres“ debreczeni konzulátusa. Ismert dolog ugyanis, hogy a rendezőség bevette programjába a kongresszusnak Debreczenbe az egyetlen helyhová a kongresszus hivatalosan látogat el s e tényt fejezi ki az a körülmény is, hogy a debreczeni főiskola jövő évi igazgató professzorát Dr. Kérészy Zoltánt a kongresszus disz elnökévé felkérték.

A kongresszus, melyre Európa minden nemzete, nemkülönben Amerika, Afrika és Ázsia is bejelentette már képviselőt, — október hó 1-én reggel különvonaton érkezik Debreczenbe s a debreczeni konzulátus nehéz feladata impozánssá, minél emlékezetesebbé tenni az itt időzés napját. Természetes, hogy ezt tehessék szüksége van a konzulátusnak úgy Debreczen város, mint az egyház és főiskola teljes támogatására s a mikor ezt kéri, kérése teljesen jogosult, mert hiszen a látogatás Debreczennek a kultur városnak szól.

A konzulátus a mint már jeleztük is benyújtotta kérvényét a városi tanácshoz, melyben 2009 korona segílyt kér a kongresszus itt időzése ezéjaira, kéri továbbá, hogy a szükséges francia és magyar szövegű plakát és program nyomtatványokat a város nyomdájában díjtalanul készíttethessék. Bizunk abban — így szól többek között a kérvény, — hogy akkor a mikor az öt világrész népeinek az az elme látogat el hozzánk, mely fogékony lélekkel, képzett elmével néhány nap benyomását viszi majd tőlünk meszsze hazájába, hirdetővén világ szerte a magyar nevet, — úgy a tekintetes tanács, mint Debreczen város egész közönsége hazafias büszkeségét helyezi abba, hogy a rólunk közvetlen benyomás után szerzett tapasztalatok fényesen osszlassák szét a téves fogalmak, vagy teljes ismeretlenség nehéz kódét, melylyel az idegenben oly nagy szeretettel és sikerrel igyekeznek ellenségeink bebukolva tartani bennünket.

A debreczeni konzulátus egyébként a napokban tisztelni fog a város notabilitásainál s e tisztelgéshez a budapesti rendezőség br. Kruchina Bélát küldte ki a központ képviselőtére.

* **A nagyváradí bitoros és Debreczen.** *Slchauch Lőrincz, Nagyvárad* érdemes néhai bitorosa, tudvalevőleg módfelett szerette Debreczent s így nem érdektelen, a mit ma hallottunk a nagyváradí bitorosról,

teljesen hitelt érdemlő forrásból: Junius első felében a püspök élete már inkább csendes haldoklás volt. Érdeklődését a külvilág iránt elvesztette és közönybe merülve feködt ágyában. Csak halála előtt mintegy két héttel lobbant föl benne újra az élet. Kiemelték ágyából és karszékbe tették, amikor egyszerre felemelte fejét és ezt kérdezte:

— *Épül-e már a debreczeni főgymnasium?*

Megnyugtatták, hogy ez alkotása, melyre oly sokat áldozott, már szépen halad, mire bólintott, majd csakhamar így szólt: „*Tegyetek vissza az ágyba, rosszul vagyok!*“ Sietve lefektették párnái közé, a honnan nem is kelt föl többé.

* **A központi választmány ülése.** Debreczen város törvényhatóságának központi választmánya tegnap délután négy órakor ülésezett a városháza nagy tanácstermében. A választmányi ülés, melynek jegyzőkönyvét Szabó Kálmán jegyző vezette a választók névjegyzéke ellen beadott felszólamlásokat bírálta el választókerületek szerint. Az ülés öt órakor ért véget s egy sereg kifogásolás fölött döntött.

* **Szilágymegye meghívása.** Debreczen város törvényhatóságához tegnap érkezett meg Kaizler György dr. Szilágymegye alispánjának megleghangu átirata, melyben a megye közönsége nevében meghívja Debreczen városát a nagy Vesselényi Miklós szoborleplezési ünnepélyére, mely szeptember 18-án fog Zilahon megtartatni. A városi törvényhatóságot valószínűleg Komlóssy Arthur h. polgármester fogja képviselni.

* **Széll Kálmán dicsérete.** A fővárosban megjelenő „Magyar Közgazdaság“ című előkelő ipari és kereskedelmi közlöny „A kamarák és a kiegyezés“ címen érdekes dicséretét zengi Szabó Kálmánnak, a debreczeni kamara érdemes elnökének. Az önálló vámterület szükségességét fejtegetve, a közömbösséget ostorozva így ír Szabó Kálmán állásfoglalásáról:

„Mégis mutatkozik egy vigasztaló momentum, a mely talán a budapesti kamara diplomazizálása dacára is képes lesz kereskedelmi és iparkamaráinkat egy egységes állásfoglalásra reá birni. Ez a momentum a debreczeni kamara kitünő elnökének, Szabó Kálmánnak, a kamara legutóbbi ülésén az önálló vámterület mellett tartott lelkes, hazafias és okos beszéde. Szabó nem olyan diplomata, mint a budapesti kamara elnöke, ahelyett azonban, mint egy százados magyar textil-kereskedő cég tulajdonosa, magában érzi a magyar ipar és kereskedelem nagy érdekének, az önálló vámterületnek vitális fontosságát. Érti és tudja, hogy ennek az országnak ipar és kereskedelem nélkül el kell pusztulnia, nemzeti ipar és kereskedelem pedig nem létesülhet addig, a míg mind a kettő ki van a hatalmas osztrák versenynek szolgáltatva. Miután pedig a kamarák ezéjja

egyedül az lehet, hogy a kereskedelem és ipar jogos érdekeit juttassák kifejezésre: ezért a debreczeni kamara nyíltan és határozottan az önálló vámterület mellett foglal állást és csatlakozásra szólítja föl az ország összes kamaráit.“

* **Miniszteri döntés.** Márton Imre és társai, törvényhatósági bizottsági tagok megfélebbzték a belügyi kormányhoz az 1901. évi őszi közgyűlésnek a legtöbb adót fizetők névsorának összeállítását jóváhagyó határozatát, valamint három bizottsági tag megválasztását. A felebbezések ügyében tegnap érkezett le a városhoz a miniszteri döntés, mely tárgyalásnak mondja a felebbezéseket annyival is inkább, mert ősszel ugyanis szaporítani kell mintegy 300 városatyával a képviselőtestületet.

* **A városi törvényhatóság közgyűlése.** Debreczen város törvényhatósági bizottsága augusztus hetedikén rendes közgyűlést tart a városháza dísztermében Puky Gyula főispán elnöke alatt. A közgyűlés tárgysorozat szerint — több nagyfotosságu ügy kerül napirendre.

* **Megerősített rendőrőrzár.** Az utóbbi időben éjszakánként nagystilű betörések és ehhez hasonló bűnesetek fordultak elő. A rendőrfőkapitányság ezen okulva, most elhatározta, hogy az éjjeli őrzárakat megerősíti és úgy az őrzár, mind e szolgálatokra egy rendőrtisztviselő ügyel fel esteli 9 órától hajnali 4 óráig. Remélhető, hogy a megerősítésnek meg lesz az eredménye.

* **A vidéki járásbírósi bírőnök megvizsgálása.** A vármegyei közigazgatási-bizottság tegnap ülésén Galánffy János kir. ügyész indítványára kimondta, hogy bizottságot szervez, mely a vidéki négy járásbírósi bírőnököt megvizsgálja. E szerint dr. Losonczy Álmos és Galánffy János kir. ügyészen kívül bizottsági tagot bizott meg a gyűlés a küldetéssel. E szerint H.-Böszörménybe Lévy Márton, H.-Szoboszlóra Padra Sándor, H.-Nánásra Nagy Gábor dr., P.-Ladányban pedig Kiss Ferenc megy a bírőnök megvizsgálására.

* **Egy debreczeni iparos találmánya.** Neubauer János, debreczeni lakos, sodronykészítő azt a kérelmet intézte a debreczeni keresk. kamarához, hogy szabadalmazott találmányára (rugalmas kocsi-ülés) engedessék meg neki a megrendelések gyűjtése. A találmány a feltaláló tulajdona, e cikket készíteni és forgalomba hozni csak neki van joga, azal tehát, ha megrendeléseket gyűjt reá, senkinek nem árt. A kamara a kérelmet felíratilag támogatja a kereskedelmi miniszternél.

* **A Szoboszló—szováti hid.** A Hajdu-Szoboszló és Szovát között épülő hid munkálatai már nagyban haladt előre, úgy hogy a közel jövőben már átadják a forgalomnak. A tegnap tartott vármegyei közigazgatási bizottság ülésén szóba került a hid építése. A bizottság a hidoról tett jelentést örvendetesen vette tudomásul.

* **Lejárt pályázat.** A „Debreczeni Első Takarékpénztárnak ma járt le a 600 koronás művészeti ösztöndíjra hirdetett pályázata s a napokban döntik el a bírálók, hogy a pályázók közül ki leg-

méltóbb az ösztöndíj elnyerésére. Részünkről mint leginkább figyelemreméltó tehetséget — Nagy László debreczeni születésű, festőművész növendékét ajánljuk a bírálók jóindulatába, ki ugyismint erős tehetség határozottan megérdemli az ösztöndíjat.

* **A kereskedő-tanoncok előképzettsége.** A kereskedő tanoncok előképzettsége tárgyában a debreczeni kereskedelmi kamara felirt a kereskedelmi miniszterhez oly értelemben, hogy minimális előképzettség gyanánt az elemi iskola hat osztályának végzettsége kívántassék meg tőlük, felszabadításuk pedig a kereskedő-tanonciskola sikeres elvégzéséhez kötössék!

* **Zsebtolvajlás.** A Nagyerdőben vasárnap estefelé rengeteg nép tolong, különösen a Dobos pavillon környékén. A zsebmetszők az ilyen alkalmakat rendszeren kihasználják, így tegnap is grasszált egy jómadár a Nagyerdőn. Nagy László kereskedősegéd amíg a Dobos pavillontól a kis vasuti állomásig ment, egy ügyes zsebmetsző kilopta az óráját. A lopást bejelentette a rendőrségnél, ahol nagyban kutatnak a nagyerdei zsebtolvaj után.

* **Akik a rendőrré támadnak.** Az éjszaka — vasárnap lévén — ismét akadt néhány jeles torku atyafi, a kik a szesz hatása alatt egyebet is tettek, mint ami megengedhető. A Rákóczy-utczán három jóbarát, Darvas László, Földvári Sándor, Kálmán István csinált akkora patáliát, hogy a fél utca felébredt bele. Egy léczkerítést döngettek nagy animóval, a mikor aztán egy rendőr is előkerült. A három czimbora a helyett, hogy tovább állott volna, a rendőrt nézte léczkapunak és őt kezdte döngetni. Odáig azonban mégsem jutott a dolog, amennyiben csak a szóbeli ütlegetésnél maradtak. A rendőr feljelentést tett a három czimbora ellen, mire a rendőrség megindította az eljárást.

* **A bizottsági tagok létszámának fölemelése.** Sok szó esett nemcsak Debreczenben, hanem az ország többi sz. kir. városaiban is a városi bizottsági tagok számának a lakosság létszámához viszonyított arányos emeléséről. Kovács József ügyvéd indítványára Debreczen város törvényhatósági tagok számának emeléséhez. Mint értesülünk, a jóváhagyás végett felterjesztett határozatot a miniszter helybenhagyta és így már október vagy november hóban a választást meg is ejtik.

* **Kitüntetett tanítónő.** A debreczeni ev. ref. egyház kezelése alatt álló Szikszay—Gál-féle alapítvány 100 koronát tevő kamatját az alapító levél értelmében, minden esztendőben egy, a tanítás terén kiváló sikerrel működött tanítónő kapja. Ez évben az ösztöndíjra felügyelő bizottság a jutalmat Tóth Teréz, Csapóntezai tanítónőnek ítélte.

* **Tisztújítás H.-Szoboszlón.** Hajdu-Szoboszló város tisztújítása — mint értesülünk — július hó 30-án délelőtt 10 órakor lesz. A gályázati kérvényeket jul. 29-ike délután 5 óráig Hajdu-Szoboszló város polgármesteréhez lehet beadni. A választást, mely iránt általános az érdeklődés, Rásó Gyula alispán vezeti.

* **A hatóságokhoz érkező postaküldemények.** A belügyminiszter még 1895-ben szabályozta volt az egyes közigazgatási hatóságokhoz postán érkező közönséges és ajánlott (értéket nem tartalmazó) levelek átvételét. Legutóbb a belügyminiszter a honvédelmi miniszternek egy átiratából arról értesült, hogy egyes közigazgatási hatóságok a szabályzat rendelkezéseit nem tartották meg, a miből a belügyminiszter azt következteti, hogy az idézett rendelet némely hatóságokkal nem közöltetett. Ennélfogva a miniszter most a jelzett rendeletet újból kiadta és felhívta az összes közigazgatási hatóságokat, így Debreczen várost is, hogy a jövőben szigorúan a rendelet értelmében járjanak el s annak minden pontját felelősség terhe mellett betartsák.

* **Alföldy Károly** tánevizskolájában a szünidei tanfolyam megkezdődött. Beiratkozásokat elfogad lakásán. Péterfia-utca 2. sz., saját ház.

* **Jóindulatu figyelmeztetés.** Kiadóhivatalunkhoz küldték be a mai postával — közlés czéljából — a következő érdekes apróhirdetést:

Három tegely.

Egy ur a napokban három tegelyt lopott el fűszerkereskedéséből. Tévedések elkerülése végett figyelmeztetem az illetőt, nehogy megegye, a mit ellopott, mert az nem huskivonat, hanem légyesíríz. Ha pedig megette, gyorsan igyék rája mézsvizet, nehogy belehaljon.

Tisztelettel
N. N.

Aztán mondja még valaki, hogy nincsenek önzetlen emberek a világon!

SZINHAZ és MŰVÉSZET.

— (A Vigszínház nálunk.) A Vigszínház művészgárdája visszatér Debreczenbe. Liptai Károly hírlapírónak tegnap adta meg a városi tanács az engedélyt két újabb előadásra, melyeket 25 százalékos áremeléssel e hó 19-én és 20-án fognak megtartani a Vigszínház kitünő művészei. Első este „Niobe”, második este Bródy Sándor zseniális alkotása, „A dada” kerül színre. Jegyek már ma kaphatók László Albert és társa könyvkereskedésében.

TÁVIRATOK.

Schlauch Lőrincz temetése.

Nagyvárad, július 14. (Saját tudósítónktól.) Ma reggel tartották meg a Schlauch Lőrincz temetését megelőző szertartást. Az éjjel érkezett meg a temetési szertartásra Apponyi Lajos gróf udvarnagy, a király képviselője, a ki a temesvári szertartásra nem megy el és Plósz Sándor igazságügyminiszter. A szertartás reggel 9 órakor kezdődött a püspöki palota kapuja alatt, hol a

koporsót felravatalozták. Ott voltak a káptalan tagjai teljes számban Winkler püspök—nagyprépost vezetésével. A püspöki palota közelében lévő székesegyházból, a melyet már 8 órakor kiürítettek, a papság pár perczel 9 előtt körmenetben a püspöki palotába indult, — a hol Császka György érsek előtt lement a kapu alatt álló ravatalhoz. Az egész szertartás alatt az összes latin és görög szertartásu templomokban zúgtak a harangok. Császka György érsek pontban 9 órakor beszentelte a ravatalt. A beszentelés után a koporsót átvitték a székesegyházba. Azután harangzúgás között megindult az imponáns menet a vasuti állomáshoz, a hol a koporsót újabb beszentelés után vasuti kocsiba tették. A biboros püspök holttestét délután fél 3 órakor külön vonat viszi Temesvárra, a hova 9 óra körül érkezik meg.

Összeomlott torony.

Velence, július 14. Ma délelőtt a Márkue-templom harangtonya beomlott. A lezuhanó kövek a Palazzo Reale egy részét is romba döntöttek.

Halál a sineken.

Zágráb, július 14. A samobori viczinális vasút tegnap a vágány keresztezésénél elgázolta Milján József kanonokot, volt osztálytanácsost és a nemesi konviktus rektorát. Holttestét Samoborba vitték.

Ismét tüzhányó.

Páris, július 14. Fort de France-ből jelentik, hogy a Pelle-hegy ma újra, harmadszor kitört igen nagy erővel. A sziget belsejében óriási a rémület.

Kémkedéssel gyanúsított tiszt.

Lyon, július 14. Itt óriási feltűnést kelt egy kémkedéssel gyanúsított osztrák-magyar tiszt letartóztatása. A hadügyminiszterium és bíróság megindította az eljárást, melyet szigorúan titkolnak.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A kocsis büne.** A Rosenberg Albert és fia szállító ezégnél volt kocsis a mult esztendőben Vigh József, de azzal a bizalmas állással nagyban visszaélt. Bizalmi állás volt azért, mert a rengeteg ide oda szállítandó áru őrizete volt rábízva, a visszaélést pedig azzal követte el, hogy ő maga lopkodott nyakra-főre feltörve a ládákat és ez által megkárosítva a szállító ezégeket és magát a vállalkozót is, akinek üzleti hírnevét fenyegette Vigh József megbízhatatlansága. A vasuttol esténként mikor behozta az árukkal telt ládákat: az éj folyamán felfeszí-

tette és lopkodott belőlük, minden rendű rangu portékát, ugymint téli kabátokat, napernyőket, apró csecsebecsüket, fűszereket, egyszóval mindent, amit csak talált, nem lévén különösen válogatós. — Amit azután így ellopott, hazavitte és az anyja adott tul rajtok a zsbivásáron. A rendőrség azonban megcsipte a tolvaj kocsist és letartóztatta őt is, anyját is. A debreczeni kir. törvényszék tegnap tárgyalta az ügyét *Oláh Miklós* dr. elnökelete alatt. A kocsist lopás büntette miatt egy évi börtönre, az anyát pedig bűnrészség címén 4 havi fogságra ítélte a törvényszék.

REGÉNYCSARNOK.

A SZERELEM HATALMA.

Regény.

Irta: *Jabloneczay Kálmán.*

VI.

Pogány esküvő.

(Folytatás)

33.

Ha ez a Kafferek leghősebb fejedelmének az ítélet hozatalakor eszébe jutott volna?? A vén banyát semmi esetre sem zavarta volna a kigyó barlangba a fehérrel egy társaságban.

Már egészen besötétedett. A sátor belsejében alig lehetett megkülönböztetni azt a néhány vaczkot, mely annak képezte butorzatát egy társaságban.

A vaczkokra halmozott széna halmoz mozogni kezdett, olyan formán mint mikor az Európai embernek szalmazsákjába egér fészkelődik.

Kretur idegesen figyelt majd mikor a mozgás mindég erősebbnek tűnt fel a halgatódzó füleknek a vén banya felállott guggoló helyzetéből és haja össze kuszált fürteiből. mert mint talán említettem is, a Kaffernök összes aprólékos tárgyait bozontos hajuk fűrtjei között hordják egy kis sipot vett elő. Gyorsan a szájához illesztette azt, és vékony éles fűtyöket hallatott.

A nesz azonnal megszűnt. Észre lehetett venni azt a más forma mozgást mint mikor az előbujó állat a régi fészkebe vissza helyezkedik.

A sipot hébe-korba megszakítással fújta Kretur.

Minél ölesebb hangott adott a varázs sip, annál nagyobb esendőség lett a széna derekálj bensejében.

Kretur vissza dugta sipját a haja közzé. És csakhamar egy másik vastagabb furulyát vett onnan ki.

Ezen már likaesok is voltak, és így dallamot is lehetett rajta játszani.

Ebbe fújt bele a kiülőzött boszorkány.

Olyan idegbontó futamokat játszott rajta kiaszott ujjai, hogy még a hallgató embereknék is borsódzott a hátuk.

Ettől a tulvilági zenétől nagy zajjal megmozdult a széna halmoz.

Özön mennyiségű, kisebb-nagyobb mérges kigyó kuszolt ki azokból és észvesztetten csusztak ki a sátorból, annak a földszinén található apró jukain.

Néhány percz alatt egyetlen kigyó sem volt a sátor belsejében.

Legalább Kretur azt mondta, hogy a kigyóktól most már nyugodtan aludni is lehetne.

A vén banya e közben felnevetett.

(Folyt. köv.)

VISK-VÁRHEGY

üdülő-, gyógy- és fürdőhely.

A visk-várhegyi gyógyfürdő nemcsak gyógyhatásánál, hanem fekvésénél fogva is egyike hazánk legkiválóbb gyógy és üdülőhelyeinek. Két kiválóan vastartalmú forrással bír, melyek kiváló szakemberek véleménye szerint gyógyhatásra nézve vetekedik a rohitschi, szliási és koryniczai forrásokkal. **Orvoslató betegségei.** A vérhiány mindennemű alakjai: a gége, légcső, tüdő, gyomor, bél és hólyag elévült hurutjai; aranyér természetlenség s a női ivarszervek, komplikált bajai; súlyosabb betegségek után bekövetkező kimerülés, váltóláz senyv. Végül olyan idegbajok, a melyek vérhiányon vagy születési s táplálkozási gyöngösögen (görvél- és angolkórnál), vagy egyéb kimerülési körülményeken alapulnak. Rendelő orvos dr. Szathmári István. Vasúti állomás: **Técső**, honnan előleges megrendelésre a fürdő kecsiján ötnegyed óra alatt szállítatik a vendég regényes völgyön át a fürdőbe.

Prospektussal szívesen szolgál az igazgatóság.

M. Á. vasutak menetrendje

1902. május hó 1-től.

Debreczenből indul:

		ó.	p.
Budapest felé (gyorsvonat)	d. u.	4	16
Budapest felé (gyorsvonat)	reg.	9	01
Budapest—Nagyvárad felé	d. u.	12	36
Budapest—Nagyvárad felé	este	10	27
P.-Ladány—Nagyv. minden kedden	déli	12	—
Csak P.-Ladányig vegyes vonat	este	8	10
Szatmár—M.-Sziget felé	d. u.	3	56
Szatmár—M.-Sziget felé	este	7	58
Szatmár—M.-Sziget felé	éjjel	2	56
Szatmár—M.-Sziget felé (gyorsv.)	d. u.	12	17
Csak Szatmárig	reg.	5	10
Miskolcz—Kassa felé	reg.	8	22
Miskolcz—Kassa felé	este	6	57
Szerencs—S.-A.-Ujhely—Kassafelé	d. u.	4	01
m. áll. v.-től	reg.	5	28
vásártérről	reg.	5	51
H.-Böszörmény—	d. u.	4	06
B.-Sz.-Mihály felé	d. u.	4	15
vásártérről	d. u.	11	20
m. áll. v.-től	d. e.	11	20
vásártérről	d. e.	11	20
Füzes-Abony felé m. á. v.-től	reg.	4	42
Füzes-Abony felé vásártérről	reg.	5	—
Ohat-Kócs—Polgár felé m. á. v.-től	d. u.	4	21
Ohat-Kócs—Polgár felé vásártérről	d. u.	4	31
Derecske—Nagy-Léta felé	reg.	9	25
Derecske—Nagy-Léta felé	d. u.	4	31

Budapestre érkezik:

A reggel 9 ó. 10 p.-kor induló gy. v.	d. u.	1	40
A déli 12 ó. 36 p.-kor induló sz. v.	este	8	50
Az este 10 ó. 27 p.-kor induló sz. v.	reg.	5	10
A d. u. 4 ó. 16 p.-kor induló gy. v.	este	9	40

Budapestről Debreczenbe indul:

A d. e. 11 ó. 44 p.-kor érkező sz. v.	reg.	6	50
A d. u. 1 ó. 36 p.-kor érkező sz. v.	reg.	8	30
Az este 6 ó. 26 p.-kor érkező gy. v.	d. u.	2	00
Az éjjel 2 ó. 33 p.-kor érkező sz. v.	este	7	05
Az éjjel 2 ó. 33 p.-kor érkező sz. v. (P. Ladányig gy. v. átszállítással)	este	9	15

Debreczenbe érkezik:

Budapest felől gy. v.	d. e.	11	44
Budapest—Nagyvárad felől	d. u.	3	36
Budapest—Nagyvárad felől gy. v.	este	6	26
Budapest—Nagyvárad felől	éjjel	2	33
Budapest felől	reg.	7	42
Kolozsvár—Nagyvárad felől	reg.	5	03
M.-Sziget—Szatmár felől	reg.	7	32
" " " " gy. v.	d. u.	12	16
" " " " " " " "	d. u.	3	55
M.-Sziget—Szatmár felől	este	10	12
Csak Szatmárról	este	6	45
Kassa—Miskolcz felől	reg.	8	07
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs felől	reg.	12	07
Kassa—Miskolcz felől	déli	7	53
vásártérre	este	8	04
máv.-hoz	reg.	8	17
vásártérre	reg.	6	11
máv.-hoz	este	6	24
vásártérre	este	8	25
máv.-hoz	d. u.	3	30
F.-Abony felől vásártérre	d. u.	5	30
" " " " m. á. v.-hoz	d. u.	5	45
Ohat-Kócs—Polgár felől vásártérre	d. u.	7	42
" " " " máv.-hoz	reg.	8	—
Derecske—Nagy-Léta felől	reg.	7	18
" " " " " " " "	reg.	8	13

BERGER-féle GYÓGY-KÁTRÁNY-SZAPPAN

orvosi tekintélyek által ajánlva, Európa legtöbb államában térszer sikerrel alkalmaztatik

mindennemű bőrkütegek

ellen, nevezetesen idült pikkely-sömör, kozmos előadl kütegek, agyszintén orr-rezesség, óvar, fagydag, láb-izzadás, fel- és szakállkorpa ellen. A Berger-féle kátrányszappan tartalmazza a **ka-kátránynak** 40 %-át és minden egyéb, a kereskedelembe előforduló kátrányszappanoktól lényegesen különbözik. **Csalások elkerülése végett** határozottan Berger-féle kátrányszappan megrendelése s az ismert védjegyre való figyelemfelvétel köretek. **Idült bőrbetegségeknél** sikerrel alkalmaztatik. kátrányszappan helyett a

Berger-féle gyógy-kátrány-kátrányszappan.

A gyengébb kátrányszappan az **arcbőr tisztátalanságai** eltávolítására, a gyermeknek valamennyi tejbetegsége ellen felhasználható, **szexsdő és fűrdőszappan** mindennapi használatnál szolgál. 6517

Berger-féle glicerín-kátrányszappan

20% glicerín tartalommal és linon olajjal. Az minden lejjel használható egyúttal 35 kr.

A többi Berger-féle szappanokból különösen kiemelkedik: **Benzoo-szappan** a bőr finomítására, **borax-szappan** pattanások ellen, **carbolszappan** a bőr simítására himlőhelyeknél és mint fertőtlenítő szappan **Berger-féle lenyő fűrdő-szappan** és **fenyőpipere-szappan**, **Berger-féle gyermek-szappan** a szexsdő kezelésére (25 kr.)

Berger-féle Potrosulfid-szappan veses orr, kiütés, bőrvizkeletesség és arcvörösség ellen (75 kr.), **szappan** igen határozó, szappan igen határozó,

Berger-féle kénos tejszappan mitesszer és arcbőr tisztítására ellen. 1 amin-szappan **lútkészítés** hajkiváltás ellen.

Berger-féle fog-szappan köcsögben 1. sz. rendszer fogaknak, 2. sz. dohányosoknak. Ara 30 kr., a legjobb fogtisztító szer. A többi Berger-féle szappanokhoz hasonlóan, utunk a roprakokra. Csak Berger-féle szappanokhoz kell érni, minden szántaiban határozottan utunknak vannak. **Mitoss Berger** nemvel hamisítások is fordulnak elő, köretek a fenébbi védjegyre, valamint a gyára **G. Hill & Comp. Troppan** figyelemmel kell lenni. **Árjegyzék** kitétele a szerzői joggyorsítással **1902. évi május 1-től** és **az any érem a párisi kiállítás 1902.**

Kapható: **Dr. Rothschnek V. Emil, Balázs E.** valamint az ország összes gyógytáiraiban.

Szines és fehér Batiszt
Mosó Blousok remek választékban
olesón kaphatók a
Párisi divat áruházban
a főposta mellett.

Balkénes iszapfürdő
lithimnos forrása.

Páratlan gyógyhatásu
VESE-, HÓLYAGBAJOK-nál
ÉS KÖSZVÉNYNÉL. o o o
Kénes, nemkülönbön
o ritka gyógyerejű o
MOÓRFÜRDŐI
a legjobb eredménnyel használtatnak esuzos bántalmaknál
o o o o és női bajoknál. o o o o
Villanyosfény- és villanyos vízfürdőiben, továbbá hidegvizgyógyintézetében az
IDEGBAJOSOK ÉS IDÜLT IZZADMÁNYOKBAN
szenvedők találnak
o o gyógyulást. o o
Teljes penzió (lakás, kénesfürdők használata és étkezés) napi 5 koronától feljebb. Munkás sanatoriumban (lakás, kénesfürdők használata és étkezés) napi 2 koronáért. Egy rekesz lithimnos savanyuviz 25 és fél o o literes üveggel 5 korona. o o o

Tersan-Cacao

Vastartalmu táp- és erősítő szer, vérképző és idegszilárdító

kellemes ízzel, könnyű emésztéssel.

Tessék az orvosoknál tudakolni.

Kapható minden gyógyszerárban.

Főraktár Hajdumegye számára

Muraközy László gyógyszerészrel.

BORSZÉK.

BORSZÉK gyógyfürdőbe — utazásra évek óta kiismert legjobb és legkényelmesebben berendezett 4 ülésű „Landauer kocsis” fogatokat mérsékelt árban megrendelhetni elindulás előtt 3—4 nappal előre Miklós **Görög** fogatok tulajdonosnál Szász-Régenben.

Közlekedés: Julius 1-től kezdve, naponta 2 kocsis indul: Szász-Régenből reggeli 7 óras vonattal Rotosnyán megebédelve, Ó-Topliczán lóváltással este 7 órakor Borszékbe érkeznek.

Sürgönyezim: **GÖRÖG** Landauer Szász-Régen.

Zenheféle Barátital

legjobb gyomor erősítő növény kivonat főraktára

CZEGLÉDI és POLGÁRNÁL.

Katonai ügyekben

ha törvényes jogszímen alapulnak, pl. reklamáció mint családfentartó, öröklött mezőgazdaság birtokosai kivételes szabadságolások, kivételes nősülési engedélyék, önkéntesi, sorozási, utlevél, illetőségi és tisztí ügyekben a leglelkismeretesebben jár el, jogtanácsosa útján szerzi be a hozzá való okmányokat.

Katonai ügyvivőség.

Budapest, VIII., József-körút 22. szám.

Egyetlen nyilvános megbízható katonás iroda. Tessék a címre ügyelni s min. ezimű vállalatokkal össze nem évezten.

IGLÓFÜRED

**KLIMATIKUS GYÓGYHELY
ÉS GYÓGYFÜRDŐ**

Szepesmegyében, Igló város határában, 580 m., a tenger színe fölött.

Évad, május 15-től október 1-ig.

**NYARALÓHELY,
MELEGFÜRDŐK,**

Fenyő- és kádfürdők. Napi szobaárak 1 k.-tól 8 koronáig. Heti szobaárak 7 k.-tól 38 koronáig.

A szobaárba egy teljesen felszerelt ágy ágyneművel értendő.

PENSIO

Czél szerűen berendezett hidegvizgyógyintézet.

Vasuti állomás IGLÓ (Kassa-Oderbergi vasut.) Bérkocsi- és társaskocsi összeköttetés. Posta- és Távirdaállomás helybeu.

Felvilágosítással szolgál a fürdőgondnokság Iglófüreden.

Debreczeni Ipar és Kereskedelmi Bank

volt üzleti helyiségét képezett

nagy emeleti lakás erkélylyel

üzleti és irodai czélokra is igen alkalmas

kiadó.

Ertekezhetni:

Debreczeni Ipar és Kereskedelmi Bankban.

(Iparbank-udvar.)